

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 3. Quomodo notiones Personarum diuinarum nobis innotescant, aut
possint innoscere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

nerabili, de cuius ratione est accipere naturam cum spirandi fecunditate.

Ad tertium Respondeo per spirationem passivam satis excludi spirationem activam à Spiritu sancto, cui res ipsa opponitur. Et infecunditatem Spiritus sancti satis innoscere per paternitatem & spirationem activam, quarum utraque repugnat Spiritui sancto. Quare non est opus pluribus notionibus, quam quinque vulgò traditis, quasi hæc quinque non sufficiant ad notificationem & distinctionem sufficientem personarum.

Ad quartum Respondeo, Verbum dici, idem esse re ipsa, ac filium generari: & in ratione filiationis contineri rationem imaginis, quæ filij propria est. Licet hæc duo conceptu differant: quia si per impossibile voluntas non esset fecunda, & tamen esset fecundus intellectus: esset productio Verbi & dictio, non tamen generatio: quia non esset communicatio naturæ cum fecunditate. Originis autem, & substantiæ, distinctæ conceptæ, sunt ipsæmet relationes activæ & passivæ. Confuse verò concepta origo, vel substantia, à pluribus abstracta, non est notio: quia non est forma individua & realiter unica. Addunt aliqui, originis ut talis excludi à definitione notionis hæc particula, *Notio est forma, aut quasi forma*, nempe in facto esse, aut in esse quasi perfecto: quales non sunt originis, ut sic, quæ significantur potius ut actiones aut passionis quædam, & quasi viæ ac tendentiæ ad terminum. Verum actiones aut passionis, seu producere aut produci, malè concipiuntur quasi viæ ad terminum, & ut medium quid inter producens & productum, aut quasi forma imperfecta. Nam producere nihil est aliud re & ratione, quam res ipsa quæ producit, vim suam exercens circa terminum. Illud autem non est forma quædam imperfecta. Produci quæque nihil est aliud, quam res ipsa vel existens vi principij, à quo producit. Item quicquid producit proximè & physicè, per se formaliter & immediatè producit, non autem mediante aliquo alio: sicut per se formaliter est aptum producere, & vis ipsa producendi. Neque enim aliud potest producere, & aliud produci. Quæ quid etiam producit, seipso formaliter & immediatè producit, id est, existit vi sui principij. Quare productio activæ, vel passivæ, malè concipitur ut vi intermedia inter producens & productum, principium & terminum, quippe quæ seipsa formaliter & immediatè producit, aut producitur. Denique nomina quæ personis divinis tribuuntur per appropriationem, ut Verbum filio, amor & donum Spiritui sancto, nihil significant nisi modum procedendi specialem per intellectum aut per voluntatem, qui relationibus ipsis & originibus satis significatur. Quare non est propterea multiplicandus numerus notionum, quasi hæc, & similia, quinque vulgatis non comprehendantur. Sed neque debent vilo modo censerī esse diversæ notiones ea

quæ differunt tantum nomine rebus, & non suam conceptu obiectivo, saltem ratione alicuius connotati.

SECTIO III.

Quomodo notiones personarum divinarum nobis innotescant, aut possint innotescere?

Respondeo notiones personarum divinarum, in quibus consistit mysterium Trinitatis, fide nobis innotescere: neque posse ab vilo homine cognosci solo lumine naturali, sine ope revelationis, vel auxiliij divini specialis & supernaturalis. Hæc conclusio est D. Thom. quæst. 32. art. 1. & communis Theologorum, patetque ex dictis disput. 23. sect. 1. Adde in præfens non solum homines, sed neque angelos, aut vllas creaturas possibiles posse naturaliter assequi noticiam mysterij Trinitatis, ne probabilem quidem. Ratio est quia mysterium Trinitatis, quatenus non fit contra rationem naturalem, sed supra: adeò tamen illam excedit, ut nullum in rebus naturalibus vestigium, nullum indicium sit, ex quo, semoto lumine revelationis, possit vel probabiliter conjici. Semoto, inquam, lumine revelationis: nam eo posito non nego posse probabilem eius assensum elici, adhibitis quibusdam exemplis rerum naturalium: cuiusmodi sunt illa, quæ loco citato retulimus ex Ricardo Victorino, & aliis; & quæ ad emolliendam huius mysterij difficultatem à Sanctis Patribus afferri solent exempla fontis, rivi, & stagni, ex eadem aqua: solis, & lucis, ac caloris, ex eodem sole: iridis, & coloris triplicis in eo apparentis ob variam lucis refractionem: intellectus, memoria, & voluntatis, in eadem anima: nec non productionis verbi ab eadem intelligente, & amoris ab eadem amante: quòd denique prima & nobilitas in substantia, quæ dat plurimis aliis virtutes generandi sibi simile, non debet eà carere, iuxta illud Isa. 66. v. 9. *Nunquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus? Si ego qui generationem cateris tribuo, sterilis ero, ait Dominus Deus Israel?*

Aliunde verò tanta est difficultas in agnoscendo quòd eadem essentia simplicissima & indivisibilis identificetur tribus realiter distinctis inter se, & nihilominus in distinctis ab illa unica essentia: ut omnis intellectus, creabilis, aut iam creatus, solis tribus naturalibus vel sit iudicaturus id esse impossibile, vel iudicium suspensurus, si occurrat illi cogitatio talis identitatis & distinctionis in Deo.

Confirmatur ex Scripturâ, quæ generaliter & absolute affirmat, non posse cognosci Trinitate nisi per revelationem. *Matt. 11. Nemo novit filium nisi pater, neque Patrem qui novit nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.*

Originis non sunt concipiende ut viæ ad terminum.

Mysterium Trinitatis ne probabiliter quidem cognosci potest sine revelatione.

NO

16

Et cap. 16. *Cave & sanguis non revelavit tibi, sed pater meus qui in caelis est.* Vbi nota revelationem huius mysterij in Deum ipsum refuldi, ita ut sine illo, liberaque ipsius revelatione praeiata, nullus eius notitiam assequi possit. Hoc enim significant verba illa, *Nemo novit, &c.* id est, neque actum cognoscendi habet, neque potentiam sufficientem ad cognoscendum. Non debent autem haec verba, de se universalissima, restringi ad creaturas iam existentes. Alioquin pari licentia diceret aliquis debere restringi ad homines, & non comprehendere angelos.

17. Confirmatur secundò ex Patribus, qui ex locis Scripturae citatis arguunt neque homines, neque angelos, posse (naturaliter scilicet) cognoscere mysterium generationis Verbi divini, iuxta illud Isa. 53. *Generacionem eius quis enarrabit?* Ita Irenaeus lib. 2. cap. 48. Hilari. lib. 2. de Trinit. longe post init. & lib. 3. post medium, Ambros. lib. 1. de fide ad Gratian. cap. 5. ante med. Et Basil. epist. 43. vbi ait nullam mentem posse apprehendere, viribus scilicet naturalibus, veritatem & discretiorem personarum divinarum.

18. Ex quibus collige falli Scotum in 2. dist. 2. quaest. 9. & in 4. dist. 49. qu. 11. aientem posse angelum cognoscere evidenter mysterium Trinitatis per actum naturalem, si Deus ei det speciem illius naturalem, & proportionatam naturae virtuti angeli. Addit tamen hanc speciem esse supra naturam aliquo modo, quatenus scilicet non convenit angelo necessarium, neque illam sumit ab obiecto; sed Deus liberè illam donat si vult, supra naturam debitum. Quod fortasse addit Scotus ut non omnino videatur contradicere Scripturae & Patrum testimoniis, affirmantibus non posse cognoscere hoc mysterium sine Dei revelatione, quorum aliqua supra recitamus, nisi verò plura referuntur à Dacoco Ruis disp. 1. sect. 3.

19. Sed non continet quod vult. Nam infusio speciei naturalis, & proportionatae naturali aeternitati angeli, non est revelatio proprie loquendo: notitiaque habita per talem speciem, non est notitia habita per revelationem, distincta ab illa quae dicitur haberi solo lumine naturae, & nimirum cum auxiliis naturalibus. Alioquin angeli novissent per revelationem ea omnia, quae novērunt in initio creationis per species naturales congenitas, à Deo sibi infusas. Nec obest quòd illam speciem Trinitatis non potest angelus sumere ab obiecto. Nam neque potuit sumere ab obiecto speciem possibilem a futurum, quae novit ab initio. Si autem species eadem est proportionata naturae aeternitati angeli, non est illi minus debita naturaliter, quam species aliae, quas Deus illi infudit ab initio. Licet Deus non necessarium sed liberè, ac sine debito, has praeter alias infuderit; & circa haec obiecta, potius quam

circa illa: puta, circa haec possibilem praeter alia.

Aliam addunt rationem contra Scotum Suar. lib. 1. de Trinit. cap. 11. Nam. 16. Vasq. disp. 134. cap. 2. & alij plerique: quia scilicet non potest haberi evidens notitia mysterij Trinitatis quoad an est, aut quoad quid est, nisi sit intuitiva. At angeli non possunt habere naturaliter notitiam intuitivam Trinitatis: ergo, &c. Sed huius argumenti maiorem veram esse non puto. Si enim Deus alicui revelaret evidenter se esse trinum; & ille lumine naturali; vel per evidenter revelationem nosset evidenter Deum esse veracem: ille haberet notitiam evidentem Trinitatis quoad an est. Sic enim posset ratiocinari: Quicquid Deus revelat est verum: sed Deus revelat se esse trinum: ergo verum est Deum esse trinum. Cuius syllogismi, cum maior & minor sine evidentibus, conclusio ex illis bene deducta evidens est. Item si quis videret in transitu mysterium Trinitatis, ut de Moysè & Paulo nonnulli affirmant; ille, ex tali visione retineret speciem, cuius ope recordari posset obiecti aeterni à se visi, & cognoscere illud quidem, etiam quoad quid est. Sicut nos recordamur quidditati obiectorum, antè clarè & intuitivè perceptorum. Haec autem recordatio non esset notitia intuitiva ipsius Trinitatis: qui non esset immediata perceptio mysterij illius in seipso, secundum suam actualem existentiam obversante & terminante cognitionem, ad eum modum quo lumen & color secundum suam actualem existentiam terminant visionem ocularem, & ab ipsa immediatè percipiuntur ut coram obversante per seipsa. Idemque dico de eo qui supernaturaliter videret actum quo aliquis Beatus videt mysterium Trinitatis: aut speciem impressam representantem virtualiter & intentionaliter mysterium Trinitatis. Visio enim huius speciei impressae, aut visionis beatificae alicuius Beati, esset quidem clara & quidditatiua cognitio mysterij Trinitatis. Et tamen non esset visio eiusdem mysterij, sed abstractiva eius cognitio per media quidditatiua illud representantia, id est, sicuti est, germanè ac proprie, non autem analogicè per speciem alienam, id est, per similitudinem & proportionem cum rebus alijs, ad eum modum quo naturaliter Deum & alias res immateriales & inseparabiles in hac vita cognoscimus. Omitto aliud quorundam argumentum, sumptum ex unione hypostatica alicuius naturae creatae cum tribus personis divinis. Quia sentio unionem non esse aliud quam extrema immediatè cohaerentia ad invicem per simplicem usum suae unibilitatis, ab ipsis indistinctum à parte rei, ac ne quidem mutuo praesens: adeoque non posse videri, qui videantur ipsa extrema.

Dices cum Vasque disp. 135. cap. 3. nu. 6. notitiam per evidentem revelationem esse

per principia extrinseca rei : ideoque non potest euidenter ostendere nostro intellectui connexionem prædicati cum subiecto in se. Hæc enim est euidentiâ intrinseca rei, quæ per extrinseca principia non potest haberi.

Notitia per euidentiâ reuelationem Dei, est euidens.

Respondeo non posse quidem euidenter ostendere illam connexionem immediatè in seipsa; sed euidenter illam ostendere per aliquod illius indicium euidens & infallibile. Ad notitiam autem euidentiâ connexionis prædicati cum subiecto, sufficit illam haberi per aliquod medium euidentiâ & infallibilitè cum illa connexum, quamuis medium illud sit extrinsecum. Nam ex Aristotele 1. Poster. & ex consensu omnium Philosophorum, demonstratio à posteriori, causæ per effectum, est vera demonstratio, paritè scientiam, id est, notitiam euidentiâ conclusionis; quamuis effectus sit medium extrinsecum respectu causæ. Neque obest, quod aliqui dicunt, differentiam esse, quia illi effectus sunt naturalitè connexi cum causis: secus autem veracitas & reuelatio diuina cum rebus reuelatis. Nam euidentiâ conclusionis non fundatur in eo quod effectus sit naturalitè connexus causæ, id est, naturalitè ab illa oriatur: sed in eo quod tanta est connexio inter præmissas & conclusionem, vt euidentiâ impossibile sit præmissas esse veras, & conclusionem esse falsam. Vnde fit, vt habita notitia euidentiâ præmissarum & bonæ illationis, habeatur euidens notitia veritatis conclusionis. At qui non minor est connexio veritatis præmissarum cum veritate conclusionis in discursu illo: Quicquid Deus reuelauit, verum est & c. quam in isto: Omne admiratiuum est rationale. Sed omnis homo est admiratiuus. Ergo est rationalis. Est quidem Deo liberum reuelare, vel non reuelare. Sed tamen posita reuelatione, non minor est connexio reuelationis diuinæ cum veritate rei reuelatæ: quam sit vllius effectus naturalis cum sua causa. Id est, non minùs est impossibile non esse verum id quod Deus reuelauit, posita reuelatione: quam talem effectum non esse à tali causa. Quare reuelatio est indicium æquè infallibile veritatis rei reuelatæ; atque effectus vllius est indicium veritatis suæ causæ.

Objicies secundò cum Cuniga disq. 7. dub. 2. Omnis notitia quidditatiua & propria Dei, attingit illum sicuti est, & prout distinguitur à creatura. Deus autem eo distinguitur à creatura, quod sit ens necessarium, creatura verò, contingens. Ergo attingit illum vt ens necessarium, id est, vt necessariò existentem: adeoque vt actu existentem. Ac proinde nulla Dei notitia quidditatiua potest esse abstractiua, sed omnis est intuitiua. Confirmatur, quia essentia est de quidditate & essentia Dei. Ergo notitia Dei quidditatiua attingit illius existentiam. Ergo verifatur circa Deum vt existentem. Ergo est intuitiua.

Respondeo, ad cognitionem Dei intuitiuam non sufficere illum cognosci sicuti est in se, conceptu humano & quidditatiuo, vel vt ens necessarium, id est, necessariò existens actu: sed oportere vt notitia illa terminetur immediatè ad Deum vt per se presentem, coramque obuersantem intellectu, ac sua reali & actuali presentia sistentem eius aspectum: simili modo, quo objecta visibilia, vt per se presentia coramque obuersantia, sistent visionem ocularem immediatè terminatam ad ipsa vt actu existentia, & secundum suam actualem existentiam immediatè percepta. At hoc non habere notitia Dei, vel mysterij Trinitatis, cogniti tantè mediatè in visione alicuius Beati, aut in specie impressa, vel habitu per recordationem ex visione transeunte, propter speciem ex tali visione relictam, quæ saltem supernaturalitè posset relinqui in mente videntis, & in vsum postea reduci ad recordandum objecti antea visi: sicut nos hyemè recordamur rosarum, veris tempore perceptarum intuitiue & experimentalitè.

Ad confirmationem, dico similiter notitiam quidditatiuam, de qua loquimur, attingere quidem Dei existentiam: sed non attingere experimentalitè, vt in seipsa immediatè perceptam, ad eum modum, quo vultus corporeus attingit visibilia. Et visione autem corporea sumptum est nomen notitiæ intuitiue intellectuales: de qua similiter vt de corporea philosophandum est, quoad modum tendendi in obiectum.

DISPUTATIO

VIGESIMA OCTAVA.

De personis diuinis in particulari. Et primò de persona Patris.

Sectio I. *Verum paternitas sit prima proprietas Patris, & conueniat illi conueniat?*

Tonus I.

AA3